

Проект за разглеждане на КС ПОО – 29.09.2020

ПРОТОТИП НА СИСТЕМА ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ:

Прототипът за проследяване на завършилите професионално образование е разработен и пилотиран в рамките на проект „Пилотен модел за проследяване на завършилите професионално образование и обучение“ № 609397-EPP-1-2019-1-BG-EPPK3-EQAVET-NRP, Договор № 2019-0485/001-001 между МОН и ЕАСЕА, програма „Еразъм +“ и подизпълнител „Индъстри Уоч Груп“.

Методологията се основава на съчетаването на анализ на административни данни и социологически проучвания, съгласно Препоръката на Съвета за проследяване на дипломираните лица, както и принципите и стандартите, разработени от работната група към ЕК за проследяване на дипломираните лица. Административните данни и проучванията се осъществяват в три пилотни области – Враца, Стара Загора и Бургас и обхващат всички завършили ПОО през 2018 година.

II. ПРИНЦИПИ:

1. Поставяне на учещите в центъра на процеса на проследяване

Осъществява се чрез създаването и разпространението на информация, която дава възможност на завършилите да вземат информирани решения за това какво да учат и в кой сектор да търсят работа. Системите за проследяване на завършилите следва да допринесат за прилагането на Европейския стълб на социалните права, със специален акцент върху правото на качествено образование, обучение и учене през целия живот и активното подпомагане на заетостта.

2. Подсигуряване на система за осигуряване на качество, която се основава на методологически надеждни и устойчиви системи за производство на данни, които улесняват анализа на данните. Необходимостта от осигуряване на качество се отнася до

целия процес, включително вземането на решения въз основа на информацията за проследяване на завършилите, напр. прием, финансиране на ПОО, одобрение на планове и програми и пр.

3. Спазване на личната информация в съответствие с правилата за защита на данните и гарантиране поверителността на информацията за всички, които се проследяват;

4. Ясни връзки с други образователни политики. Има нужда от всеобхватни образователни политики, които включват обучението на възрастни, продължаващото професионално обучение, неформалното и самостоятелното учене.

5. Допълване на други източници за прогнозиране на уменията при оценката, планирането и управлението на сложни системи от умения.

III. СТАНДАРТИ

Стандарт 1: Допринася за постигането на съгласувани цели на системата за ПОО

- Достигане на стратегическо споразумение със заинтересованите страни
- Генериране на данни, които подпомагат информирането и кариерното ориентиране на учениците

Стандарт 2: Целта е да се обхване ПОО в цялост – както начално, така и продължаващо, включително по възможност неформалното и самостоятелното обучение

Стандарт 3: Предоставяне на данни за всички завършили – цялостен обхват

- обхваща всички завършили в определена група население
- използване на административни данни в съчетание с анкетни проучвания

Стандарт 4: Дава се възможност за сравнителен анализ между подгрупите на завършилите

Стандарт 5: Механизмът се основава на множество точки на измерване, за да се създаде възможност за продължаващ във времето анализ (една година след завършването и 5 години след завършването)

- Важно е данните за измерване да бъдат лесно свързани
- Гарантиране, че информацията за отделните лица се анонимизира

- Анализът трябва да се фокусира върху разрез по професии –

Стандарт 6: Използват се групи за сравнение (например – завършилите ПОО и завършилите профилирани паралелки)

Стандарт 7: Използва се подход/рамка за осигуряването на качеството, за да се насърчат подобрения в системата за проследяване на завършилите

- цикъл за осигуряване на качеството, основан на „планиране“, „изпълнение“, „оценка“ и „преглед“
- Критерии за качество: съответствие, точност и надеждност, своевременност, достъпност и яснота.

Стандарт 8: Гарантира се, че информацията от системите за проследяване на завършилите лица е достъпна във форма, която отговаря на договорените нужди на заинтересованите страни и социалните партньори

Стандарт 9: Засилване на трансграничните партньорства чрез включване на завършилите ученици, които се преместват в друга държава след приключване на образованието и обучението си

Стандарт 10: Принос към сътрудничеството на ниво ЕС в ПОО (*представяне на резултатите в съответствие с ISCED и EKP*).

IV. МЕТОДОЛОГИЯ

При разработването на методологията са взети под внимание следните желани характеристики на проследяващото изследване:

- 1/ Систематичност на подхода
- 2/ Ниски разходи за провеждане
- 3/ Лесни са събиране и надеждни данни
- 4/ Използване на редовно актуализирани данни от административни регистри
- 5/ Гарантиране на анонимността на лицата, обхванати от проследяващото изследване и защита на личните данни

6/ Ясни и лесни за интерпретиране индикатори

7/ Надеждност на резултатите

8/ Сравнимост на резултатите (времева, териториална/институционална и между различни под-категории учащи)

9/ Съчетаване на факти (базирани на административни данни количествени ииндикатори) и обратна връзка (базирана на анкетни проучвания сред целевата група), които създават цялостна представа за характера и стабилността на заетостта, реализацията по специалността/професията, приложимостта на придобитите в рамките на професионалното образование умения, генерираните доходи и т.н.

1. Административни регистри:

Направен е подробен преглед, анализ, типологизация и подбор на налични данни в следните административни регистри:

1/ Национална електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО)

2/ Регистър на документите за завършено основно образование, средно образование и/или придобита степен на професионална квалификация, поддържан от МОН.

3/ Регистър на всички действащи и прекъснали студенти и докторанти, поддържан от МОН.

4/ Регистър на осигурените лица, поддържан от Националния осигурителен институт.

5/ Регистър на трудовите договори, поддържан от Националната агенция по приходите (НАП) и администриран от НОИ.

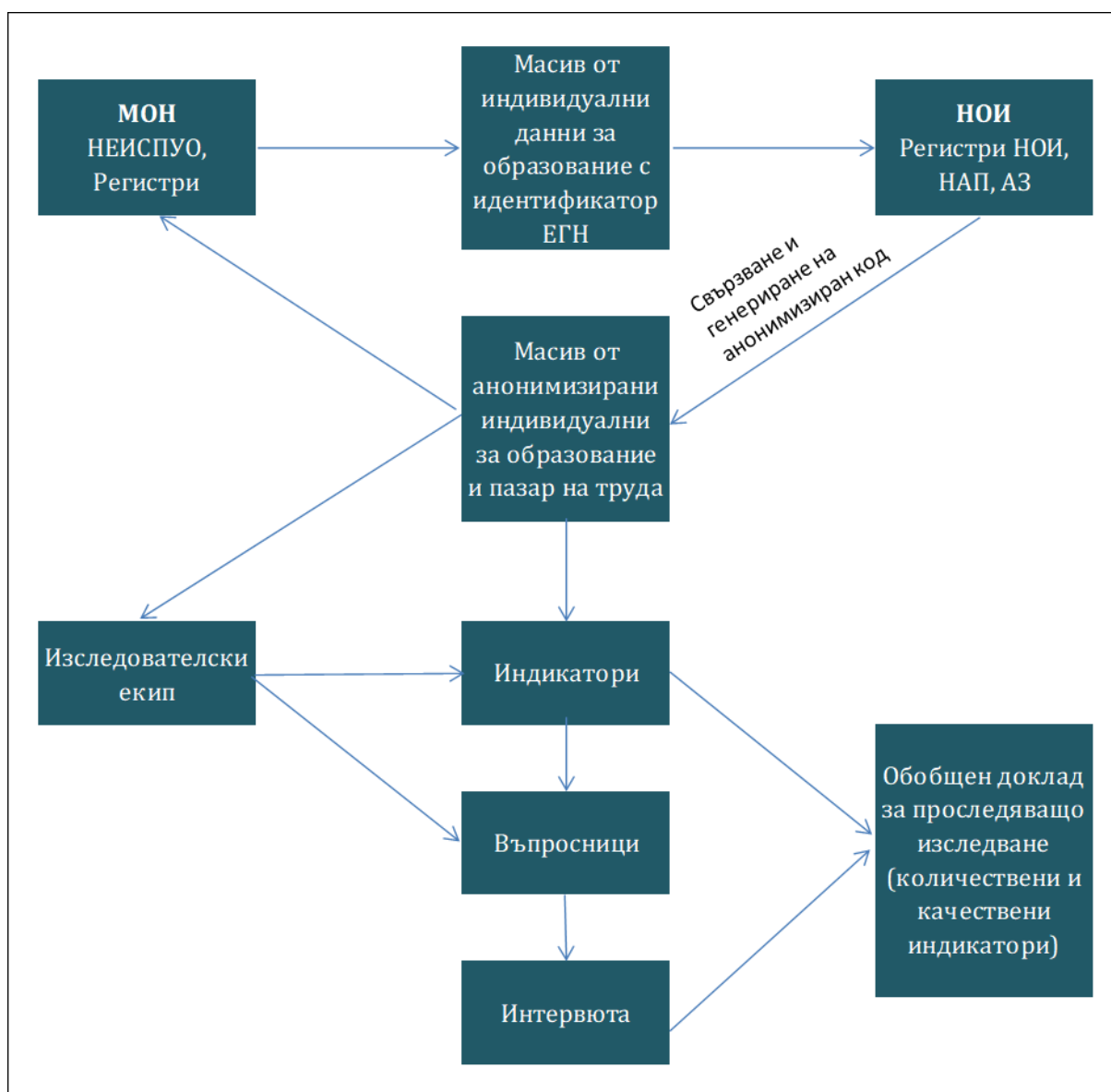
6/ Регистър на търсещите работа лица, поддържан от Агенцията по заетостта (АЗ) и администриран от НОИ.

2. Алгоритъм на провеждане на проследяващо изследване

Проследяващото изследване се основава на следния алгоритъм (Фигура 1.) за свързване на административните регистри за образованието и пазара на труда, и за

генериране, анонимизиране и обработка на индивидуалните данни на проследяваните лица:

Фигура 1. Алгоритъм за провеждане на проследяващо изследване

3. Описание на алгоритъма:

1/ Екипът на МОН, с експертната помощ на екипа от изследователи, идентифицира всички лица от целевата група на проследяващото изследване и състави подробен опис на всички необходими индивидуални данни от НЕИСПУО, Регистъра на документите за

завършено основно образование, средно образование и/или придобита степен на професионална квалификация и Регистъра на всички действащи и прекъснали студенти и докторанти.

2/ По задание на МОН „Админ Софт“ генерира масив със зададените индивидуални данни (с идентификатор ЕГН/ЛНЧ) на всички завършили средно професионално образование лица в областите Враца, Бургас и Стара Загора.

3/ Изследователският екип прави пълна инвентаризация на събираните данни в административните регистри на НОИ, НАП и Агенцията по заетостта (за които НОИ е администратор) и подготвя опис на всички индивидуални данни за резултатите на лицата от целевата група на пазара на труда (за осигурителни обстоятелства, за характеристиките на работното място и за характеристики на работодателите).

4/ На базата на сключено рамково споразумение между МОН и НОИ, екипът на МОН предоставя на НОИ по служебен път масивът с индивидуални данни за образователната история на лицата, включени в проследяващото изследване.

5/ По идентификатор ЕГН/ЛНЧ на включените в масива на МОН лица НОИ генерира масив с индивидуалните данни по описа от Регистъра на осигурените лица, Регистъра на трудовите договори и Регистъра на търсещите работа лица.

6/ Екипът на НОИ свързва двата масива с образователна и осигурителна/трудова информация (по идентификатор ЕГН/ЛНЧ) в общ масив, след което анонимизира индивидуалните данни чрез замяна на ЕГН/ЛНЧ със специално генериран уникален код за всяко лице.

7/ НОИ предоставя на МОН масивът с анонимизирани индивидуални данни.

8/ Изследователският екип прави задълбочена проверка на качеството на данните. При идентифицирането на определени проблеми и/или несъответствия на част от данните, може да се изиска уточняване и допълнителна обработка от НОИ.

4. Индикатори за проследяване

Индикаторният модел за проследяване на реализацията на завършилите чрез информация от административните регистри е представен в Таблица 1 по-долу:

Таблица 1. Индикаторен модел за проследяващо изследване чрез използване на данни от административни регистри

Дескриптор	Индикатор	Описание	Източници
Участие във висшето образование	Дял от завършилите средно професионално образование, които продължават в следващото образователно ниво през следващата учебна година	Относителен дял на завършилите програми за ПОО учащи през съответната година, които са записани във висше училище в България, ОКС професионален бакалавър, бакалавър или магистър през следващата учебна година спрямо общия брой завършващи програми за ПОО в страната през съответната година	<u>НЕИСПУО</u> : 1/ Общ брой на завършилите професионални паралелки ученици през година t, които през година t+1 са записани като студенти във висше училище в България, ОКС професионален бакалавър, бакалавър или магистър 2/Общ брой на завършилите професионални паралелки ученици през година t
Бързина на навлизане на пазара на труда	Среден брой месеци между успешното завършване на средно образование и първата регистрация на лицето като осигурен	Среден брой месеци между датата на протокола за придобиване на средно образование (месец, година) и датата (месец, година) на първата регистрация на лицето като осигурен	<u>НЕИСПУО</u> : Дата на протокола за придобиване на средно образование ProtDate (месец, година) за всички лица от съвкупността (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : Дата на първа регистрация на лицето като осигурен FirstYearIns, FirstMonthIns (месец, година) – за всички лица от съвкупността (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ)
Заетост	1/Коефициент на текуща заетост	Относителен дял на завършилите средно професионално образование през определена година, за които в регистъра на НОИ има данни за осигуряване през последния месец на периода на проследяване, спрямо общия брой на	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : Група вид осигурен за (Group TI >0) за

		лицата, завършили средно професионално образование през съответната година.	последния месец от 12-месечния период на проследяване.
Заетост	2/ Коефициент на устойчива заетост	Относителен дял на завършилите средно професионално образование през определена година, за които в регистъра на НОИ има данни за осигуряване за поне 4 последователни месеца от периода на проследяване, спрямо общия брой на лицата, завършили средно професионално образование през съответната година.	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : Група вид осигурен за (Group TI >0) за четири и повече последователни месеци от 12-месечния период на проследяване.
Безработица	Коефициент на безработица	1/ относителен дял на всички лица, завършили средно професионално образование през определена година (в случая 2018 г.), за които има данни за регистрация като безработно лице в Агенция по заетостта за последния месец от периода на проследяване (декември 2019 г.), спрямо общия брой на лицата, завършили средно професионално образование през съответната година; 2/ относителен дял на всички лица, завършили средно професионално образование през определена година (в случая 2018 г.), за които има данни за регистрация като безработно лице в Агенция по заетостта за поне 3 последователни месеца от периода на проследяване (януари-декември 2019 г.), спрямо общия брой на лицата, завършили средно	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : Флаг за наличие на регистрация като безработен за три и повече последователни месеци от 12-месечния период на проследяване.

		професионално образование през съответната година.	
Риск от безработица	Среден брой месеци, през които завършилите средно професионално образование са регистрирани като безработни през периода на проследяване	Среден брой месеци, през които за лицата от съвкупността има флаг за наличие на регистрация като безработен в Агенцията по заетостта за периода на проследяване (в случая януари – декември 2019 г.).	<u>НОИ</u> : Флаг за наличие на регистрация като безработен в Агенцията по заетостта за 12-месечния период на проследяване
Професионална реализация на завършилите средно професионално образование	1/ Дял на реализираните по професията от завършилите средно професионално образование 2/ Дял на реализираните по професията от заетите сред завършилите средно професионално образование	Относителен дял на завършилите средно професионално образование през съответната година (в случая 2018 г.), при които е налице съвпадение между длъжностите от НКПД, които съответстват на професионалното направление според Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО), и действителната позиция (по 2-цифрен, 4-цифрен код или 8-цифрен код от НКПД), които те заемат към последния месец на осигуряване за периода на проследяване (в случая към декември 2019 г.) спрямо: 1/общия брой завършили средно професионално образование. 2/броя на заетите от завършилите	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : Осигурени лица по трудови правоотношения за 12 месеца от периода на проследяване; Код по НКПД-2011 за осигурените към последния месец от 12-месечния период (за който се предоставят данни), съгласно регистрираните и непрекратени трудови договори за лицето от осигурителя
Доходи	Среден осигурителен доход	Среден претеглен (с дните в осигуряване) осигурителен доход за месеците от 12-месечния период в които осигурителният доход е	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице

		по-голям от нула.	идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : За всяко лице по анонимизиран уникален код – 1/ сумарен, ограничен до максималния, месечен осигурителен доход за всеки от месеците на периода на проследяване и 2/ брой дни в осигуряване за всеки от месеците на периода за проследяване.
Трудова мобилност	1/ Дял от заетите с осигурител, регистриран в друга област	Съпоставяне на областта, в която е регистриран осигурителя на лицето (към последния месец от периода на проследяване, когато има такъв) и областта на съответното училище, което завършва лицето.	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : За всяко лице по анонимизиран уникален код - код на област на адреса по регистрация на осигурителя за осигурените - от номенклатурата на НОИ
Трудова мобилност	2/ Дял заетите, чието работно място е в населено място в друга област, различна от областта на съответното учебно заведение, което завършват.	Съпоставяне на областта на населеното място, в което е регистрирано работното място на лицето и областта на съответното училище, което завършва лицето.	<u>НЕИСПУО</u> : Данни за цялата съвкупност завършили професионални паралелки ученици през година t (по анонимизиран, уникален за лице идентификатор, генериран от НОИ) <u>НОИ</u> : За всяко лице по анонимизиран уникален код – код (ЕКАТТЕ) на населеното място, където е работното място от уведомленията в Регистър на трудовите договори

При обработката на данните следва да се спазват следните стандарти за защита на личните данни:

- анонимизираните индивидуални данни се обработват при спазване на строга конфиденциалност;

- не се генерират индикатори за групи от по-малко от 10 лица;
- не се представят индикатори за под-групи от по-малко от 3 лица;

5. Теми за анкетно проучване

Информацията, която не е налична в административните данни, се събира чрез анкетни проучвания. Анкетните проучвания се осъществяват една година след завършването и 5 години след завършването. Информацията от анкетните проучвания включва качествени индикатори, които допълват количествените индикатори от анализа на административните данни.

Примерни теми за анкетно проучване:

- Дали завършилите имат заетост в образователната област, в която са учили и ако не - защо? (хоризонтално съвпадение)
- Дали завършилите имат заетост, съответстваща на квалификационното ниво, което са придобили и ако не – защо? (вертикално съвпадение)
- Има ли съвпадение между уменията, които са придобили в ПОО и тези, които използват в настоящата си работа или продължаващо образование и обучение?
- До каква степен ПОО подпомага развитието на ключовите умения, като: отношение към работата, комуникация, решаване на проблеми и пр.?
- Дали продължават в системата на ВО в същата образователна област и ако не – защо?
- Дали работят, докато учат в системата на ВО, и ако да – с квалификацията от завършеното ПОО ли?

V. Добавена стойност на проследяващите изследвания

Проследяващото изследване завършва с обобщение на количествените и качествените индикатори.

Регулярното провеждане на широкообхватно проследяващо изследване (на национално и местно ниво) би допринесло за:

1. подпомагане на политиките за развитие на системата на професионалното образование в България;
2. подпомагане на системата за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение;
3. създаване на предпоставки за прилагане на базиран на резултатите механизъм за финансиране на ПОО;
4. подобряване на процеса на изготвяне на държавния план-прием в държавните и общинските професионални гимназии, професионални училища и в паралелките за придобиване на професионална квалификация в основни, прогимназиални и средни и специални училища;
5. подобряване на достъпа на родители и ученици до обективна информация за ефекта от професионалното образование върху възможностите за реализация на пазара на труда, с което да подпомогне информираното им решение при избора на училище и на професионално направление.